

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Arbetskostnadsindex för arbetare och tjänstemän inom privat sektor (AKI)

Ämnesområde

Arbetsmarknad

Statistikområde

Löner och arbetskostnader

Produktkod

AM0301

Referenstid

2023 månad

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Arbetskostnadsindex
E-post	aki@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	4
2.1	Målstorheter	4
2.2	Ramförfarande	4
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	5
2.4	Insamlingsförfarande.....	5
2.4.1	Datainsamling	5
2.4.2	Mätning.....	5
2.4.3	Bortfallsuppföljning	6
2.5	Bearbetningar.....	6
2.6	Granskning.....	8
2.6.1	Granskning under direktinsamlingen	8
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden.....	8
2.6.3	Granskning av makrodata	9
2.6.4	Granskning av redovisning	9
2.7	Skattningsförfarande	9
2.7.1	Principer och antaganden	9
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	9
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	10
2.7.4	Röjandekontroll	10
3	Genomförande	10
3.1	Kvantitativ information.....	10
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	10

1 Statistikens sammanhang

Arbetskostnadsindex, AKI, avser att mäta arbetskostnadsutvecklingen inom privat sektor uppdelat efter näringsgren enligt standard för svensk näringsgrensindelning, SNI 2007. Redovisningen sker för arbetare respektive tjänstemän månadsvis.

De viktigaste användarna är företag och organisationer som använder AKI till att göra prisjusteringar enligt överenskommelse i ingångna avtal. Detta illustreras av att statistiken finansieras av Kammarkollegiet, SAAB AB, Svensk kollektivtrafik och Sveriges Bussföretag. Förutom som prisjusteringar används AKI för att bedöma det nationella ekonomiska läget.

Arbetskostnadsindex bygger på insamlade uppgifter från tre olika undersökningar.

Statistiken om timlöner, månadslöner och sjuklön baseras på uppgifter från Konjunkturstatistik, löner för privat sektor (KLP).

Statistiken om skifttillägg, jour- och beredskap, helglön och arbetade timmar baseras på uppgifter från Lönestrukturstatistik, privat sektor (SLP).

Statistiken om antal timmar i arbete och frånvarande baseras på uppgifter från Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Arbetskostnadsindex bygger även på information om arbetsgivaravgifter och andra avtalade sociala avgifter.

Under första kvartalet 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Det har lett till olika stödåtgärder såsom tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och att staten ersätter arbetsgivare för sjuklönekostnader. Den sänkta arbetsgivaravgiften och statens ersättning av sjuklönekostnader påverkar AKI nedåt och får större påverkan inom vissa branscher och påverkar index för arbetarna mer än index för tjänstemän. Indexet påverkas även av andra saker som till exempel strukturella förändringar på arbetsmarknaden.

För de användare av AKI som har behov av indextal där sänkta arbetsgivaravgifter och sänkta sjuklöner inte beaktas har SCB beräknat [temporära alternativa indextal](#) under perioden mars 2020-september 2021.

I detta dokument beskrivs översiktlig design och genomförande av Arbetskostnadsindex. Läs om statistikens kvalitet i kvalitetsdeklarationen som finns tillgänglig på www.scb.se/am0301, under rubriken Dokumentation.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna är i huvudsak månadsvisa summor och index avseende arbetskraftskostnader uppdelat efter näringsgren enligt standard för svensk näringsgrensindelning, SNI 2007 för arbetare respektive tjänstemän.

2.2 Ramförfarande

Arbetskostnadsindex baseras på olika statistiska undersökningar, Konjunkturstatistik, löner för privat sektor ([KLP](#)), Lönestrukturstatistik, privat sektor ([SLP](#)) och Arbetskraftsundersökningarna ([AKU](#)), som var och en definierar egna ramar. Se Statistikens framställning för dessa undersökningar.

KLP - Rampopulationen utgörs av företag inom privat sektor med minst fem anställda och med verksamhet i avdelningarna B-S exklusive O, enligt standard för svensk näringsgrensindelning, SNI 2007. Från rampopulationen dras ett urval och detta urval används för alla 12 undersökningsmånader avseende referensåret.

SLP - För att inhämta data om målpopulationen görs ett urval av företag i privat sektor, med arbetsställe (CFAR-nr) som redovisningsenhet från Företagsregistret (FDB). Urvalsramen består av företag (juridisk enhet) i privat sektor med näringsgren 01-96 (SNI 2007) samt med minst en anställd.

AKU - Undersökningens observationsobjekt är personer som fyllt 15 år men ännu ej 90 och som är folkbokförda i Sverige. Dessa utgör även rampopulationen. Vid urvalsdragning används SCB:s Registret över totalbefolkningen (RTB) som ram.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Arbetskostnadsindex baseras på urvalsundersökningarna [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se urvalsförfarande i Statistikens framställning för dessa undersökningar.

KLP - Urvalsdragningen genomförs som ett samordnat stratifierat slumpmässigt obundet urval utan återläggning (ST-OSU) av företagen i rampopulation.

SLP - Undersökningen är en urvalsundersökning. Urvalet dras genom ett stratifierat obundet slumpmässigt urval och ingår i SCB:s SAMU-system (Samordnade Urval).

AKU - Urvalsförfarandet är ett stratifierat systematiskt urval med roterande panelurval. Urvalet utgörs av en delmängd av

befolkningen som dras från RTB och omfattar 17 000 individer i åldrarna 15–89 år.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Arbetskostnadsindex baseras på [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se Statistikens framställning för dessa undersökningar.

KLP - Företag med fyra eller färre anställda i urvalsramen ingår inte i rampopulationen.

SLP - Företag utan anställda ingår inte i rampopulationen.

AKU - Ingen del av målpopulationen utesluts från direktinsamlingen.

2.4 Insamlingsförfarande

AKI har ingen egen insamling, utan tar emot primärdata från flera andra undersökningar. Insamling sker månadsvis vad gäller de komponenter som hämtas från KLP och AKU. Övriga komponenter är årskonstanter som uppdateras inför varje nytt undersökningsår. Information om arbetsgivaravgifter och andra avtalade sociala avgifter hämtas årligen från olika källor, bland annat från Svenskt Näringsliv.

2.4.1 Datainsamling

Arbetskostnadsindex baseras på [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se Statistikens framställning för dessa undersökningar.

Eftersom de data som AKI baseras på redan finns tillgängliga genom undersökningarna KLP, SLP och AKU används dessa uppgifter. I KLP samlar SCB själv in uppgifter från företag medan en stor del av de uppgifter som används i SLP samlas in av arbetsgivarorganisationer. AKU är en intervjuundersökning av individer som utförs varje månad. För information om respektive produkts insamling se Statistikens framställning för dessa undersökningar.

Insamling sker månadsvis vad gäller de komponenter som hämtas från KLP och AKU. Övriga komponenter som hämtas från SLP är årskonstanter som uppdateras inför varje nytt undersökningsår. Information om arbetsgivaravgifter och andra avtalade sociala avgifter hämtas årligen från olika källor, bland annat från Svenskt Näringsliv.

2.4.2 Mätning

Arbetskostnadsindex baseras på [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se Statistikens framställning för dessa undersökningar.

Uppgifter ska i KLP lämnas om bland annat löner, arbetstider, antal anställda på företags- eller arbetsställenivå. Liknande uppgifter ska i

SLP lämnas på individnivå med företagen som uppgiftskälla. AKU utförs med hjälp av telefonintervjuer av individer.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Arbetskostnadsindex baseras på [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se Statistikens framställning för dessa undersökningar.

2.5 Bearbetningar

Nedan följer en kort beskrivning av ingående variabler och hur de beräknas med hjälp av makrodata som hämtas från [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#).

AKI för arbetare

- Helglön

"Genomsnittlig helglönekvot" * "Timlön exkl. övertid"

Beräknas genom att multiplicera "genomsnittlig helglönekvot (SLP)" med "Timlön exkl. övertid (KLP)". Den genomsnittliga helglönekvoten levereras årsvis från SLP-undersökningen.

- Semesterlön

("Timlön (KLP)" + "Helglön" + "Förmåner (SLP)" + "Sjuklön") *
"Semesterlönegrundande frånvaro" * "Semesterlön"

där;

- Förmåner

Förmåner är en årlig konstant som har beräknats utifrån SLP-underlaget.

- Sjuklön

Sjuklön hämtas från KLP. Vid beräkningen av sjuklön i AKI används ett glidande medelvärde omfattande de fyra senaste mätmånadernas genomsnittliga sjuklöner.

- Semesterlönegrundande frånvaro

Beräknas utifrån uppgifter från AKU.

- Semesterlön

13 procent används schablonmässigt (12 procent enligt lag, 1 procent enligt avtal).

- Lön för ej arbetad tid, sjuklön och andra kontanta ersättningar

("Förmåner" + "Sjuklön")

Beräknas genom att addera "Förmåner (SLP)" med "Sjuklön (KLP + justering)".

– *avtalade sociala avgifter (arbetare)*

I AKI används de procentsatser som ingår i SAF-LO avtalet. Dessa fastställs innan årets början och kan i teorin ändras under året. Hämtas från bland annat Svenskt Näringsliv (4,91 procent för 2023).

– *lagstadgade arbetsgivaravgifter*

De lagstadgade arbetsgivaravgifterna är samma för arbetare och tjänstemän. För 2023 är den 31,42 procent.

Från och med den 1 januari 2021 sänks arbetsgivaravgifterna för ungdomar födda 1998-2002 till 19,73 procent. Den lägre avgiften gäller ersättningar upp till max 25 000 kronor per månad och arbetsgivare. På ersättning över 25 000 kronor betalas arbetsgivaravgifter med 31,42 procent. Reglerna är tillfälliga och gäller till och med 31 mars 2023.

För personer som är över 65 år betalas endast pensionsavgiften på 10,21 procent sedan tidigare. Utifrån den relativa fördelningen av lönesumman mellan grupperna 18-65 och över 65, viktas en lagstadgad arbetsgivaravgift. Denna viktade procentsats ligger sedan till grund för beräkning av den lagstadgade arbetsgivaravgiften för AKI.

– *särskild löneskatt*

I arbetskostnaden ingår även särskild löneskatt på pensionskostnaderna för de anställda vilket innebär bl.a. att löneskatt betalas på pensionspremier för de som är 18-65 år. Den särskilda löneskatten för 2023 motsvarar ca 1,09 procent av lönesumman för arbetare.

AKI för tjänstemän

Beräkningarna av arbetskostnadsindex för tjänstemän baseras på konjunkturstatistikens överenskomna månadslöner för överenskommen arbetstid enligt anställningsavtal. Av denna anledning görs en justering för eventuella arbetstidsförändringar. För att beräkna den genomsnittliga månadsarbetstiden används genomsnittlig veckoarbetstid för olika branscher från lönestrukturstatistiken (SLP).

– *Genomsnittlig månadslön inklusive provisioner, förmåner, sjuklön m.m.*

("Månadslön exkl. förmåner" * "Förmånkvot" + "Sjuklön")

Beräknas med hjälp av "månadslön exklusive förmåner" (KLP), framräknad förmånkvot (SLP) och "sjuklön" (KLP + justering).

– *avtalade sociala avgifter (tjänstemän)*

I AKI används de procentsatser som ges för tjänstemän som omfattas av ITP 2 (Kollektivavtalad tjänstepension för tjänstemän).

Procentsatsen för ITP 2 ses som preliminär under året och fastställs efter årets slut. Anledningen till att det endast kan göras en uppskattning beror på att ITP 2-premien styrs av företagets ålders- och inkomststruktur, ju äldre och ju högre lön desto större blir ITP-premien (14,5 procent motsvarar ITP 2-premien för 2023).

– *lagstadgade arbetsgivaravgifter*

De lagstadgade arbetsgivaravgifterna är samma för arbetare och tjänstemän. För 2023 är den 31,42 procent.

Från och med den 1 januari 2021 sänks arbetsgivaravgifterna för ungdomar födda 1998-2002 till 19,73 procent. Den lägre avgiften gäller ersättningar upp till max 25 000 kronor per månad och arbetsgivare. På ersättning över 25 000 kronor betalar du arbetsgivaravgifter med 31,42 procent. Reglerna är tillfälliga och gäller till och med 31 mars 2023.

För personer som är över 65 år betalas endast pensionsavgiften på 10,21 procent sedan tidigare. Utifrån den relativa fördelningen av lönesumman mellan grupperna 18-65 och över 65, viktas en lagstadgad arbetsgivaravgift. Denna viktade procentsats ligger sedan till grund för beräkning av den lagstadgade arbetsgivaravgiften för AKI.

– *Särskild löneskatt*

I arbetskostnaden ingår även särskild löneskatt på pensionskostnaderna för de anställda vilket innebär bl.a. att löneskatt betalas på pensionspremier för de som är 18-65 år. Den särskilda löneskatten för 2023 motsvarar ca 3,5 procent av lönesumman för tjänstemän.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under direktinsamlingen

AKI baseras på uppgifter som granskats i de tre underliggande undersökningarna [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se respektive undersökningsdokumentation Statistikens framställning för information om granskning under insamlingen.

Den granskning som utförs inom AKI är på makronivå.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

Arbetskostnadsindex baseras på [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se hur respektive undersöknings granskning beskrivs i Statistikens framställning.

2.6.3 Granskning av makrodata

AKI granskas med hjälp av föregående periods värden. Stora förändringar följs upp och orsakerna identifieras. I huvudsak beror dessa förändringar på förändringar i [KLP](#).

2.6.4 Granskning av redovisning

Framtagna uppgifter granskas inför publicering så att de stämmer mot de uppgifter som finns i databasen.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Arbetskostnadsindex baseras på summeringar och kvotberäkningar av makrodata som hämtas från [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#). Se Statistikens framställning för dessa undersökningar. Inga ytterligare antaganden görs i AKI än vad som görs i dessa undersökningar.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

AKI för arbetare beräknas enligt formeln:

$$I_t = I_0 * \frac{\text{Arbetskostnaden i kronor}_t}{\text{Arbetskostnaden i kronor}_0}$$

I=Indextal

t=Aktuell mätmånad

0=Basperiod

AKI för tjänstemän beräknas enligt:

$$I_t = I_0 * \frac{\text{Arbetskostnaden per månad i kronor}_t}{\text{Arbetskostnaden per månad i kronor}_0} * \frac{\text{Arbetade timmar per månad}_0}{\text{Arbetade timmar per månad}_{u-1}}$$

I=Indextal

t=Aktuell mätmånad

u=Aktuellt år

0=Basperiod

Både preliminära och definitiva indexserier tas fram för AKI. Skillnaden dem emellan är att ingående variabler från KLP uppdateras för den definitiva serien, främst med retroaktiva löner,

men även med upprättade uppgifter. Den definitiva indexserien ersätter inte den preliminära indexserien. Det är två olika indexserier.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inget osäkerhetsmått tas fram för AKI.

2.7.4 Röjandekontroll

Det har gjorts bedömningen att ingen systematisk röjandekontroll behöver genomföras varje månad. De redovisningsgrupper som publiceras är grova och omfattar många företag så inga enskilda företag kan identifieras

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

För kvantitativ information om populationer, urval och bortfall se respektive underliggande undersökning, [KLPs](#), [SLPs](#) och [AKUs](#), dokumentation Statistikens framställning.

KLP – Antal företag i urvalsramen 2022: 98 880, antal utvalda företag 2022: 6 099. Bortfall år 2022 var för arbetare 1,3 % och för tjänstemän 0,9 % (storleksvägt). Antal utvalda företag där uppgifter efterfrågas på arbetsställe/grupper av arbetsställen: 0

SLP – Populationen består av alla företag med minst 1 anställd. Urvalsramen år 2022 var 300 155 företag. Urvalet år 2022 var 8 014 företag. Bortfall år 2022 var för arbetare 12,7 % och för tjänstemän 11,5 % uppräknat till populationsnivå.

AKU – Befolkningen i Sverige i åldern 15–89 år som bor i privata hushåll är den aktuella populationen i Arbetskraftsundersökningarna och i januari 2023 uppgick denna till 7 551 000 personer. Det totala månadsurvalet i AKU består av 17 000 personer. Dessa urvalspersoner representerar alltså hela populationen. Under 2022 varierade bortfallet mellan 53,7 och 57,4 procent, vilket är en försämring jämfört med tidigare år.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts andra än de som eventuellt redovisas i dokumentationen för de underliggande undersökningarna [KLP](#), [SLP](#) och [AKU](#).